RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa, 01-03-2021 r.

II.510.857.2019.PZ

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
ePUAP

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

w dniu 20 stycznia 2020 roku skierowałem do Pana Ministra wystąpienie (sygn. II.510.857.2019.PZ) w przedmiocie nieprawidłowego ukształtowania zasady *ne peius* w przepisach Kodeksu postępowania karnego[1].

Obecnie obowiązujące przepisy procedury karnej w przypadku pominięcia w opisie czynu zabronionego, który został oskarżonemu przypisany w wyroku sądu I instancji, jednego z ustawowych znamion tego czynu zabronionego, uniemożliwiają bowiem sądowi odwoławczemu dokonanie korekty opisu czynu na niekorzyść oskarżonego. Taka sytuacja procesowa prowadzi do niesprawiedliwych rozstrzygnięć, gdyż implikuje uniewinnienie oskarżonego, pomimo zgromadzenia w postępowaniu wszystkich dowodów jego winy. Dzieje się tak ponieważ, niezależnie od kierunku zaskarżenia, granice orzekania sądu II instancji wyznaczane są przez zakres zaskarżenia oraz podniesione zarzuty. Oznacza to, że w przypadku wniesienia na niekorzyść oskarżonego przez oskarżyciela publicznego lub profesjonalnego pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego apelacji, w której zarzut pominięcia w opisie czynu dokonanego przez sąd I instancji jednego z ustawowych znamion czynu zabronionego nie został podniesiony, sąd odwoławczy jest zobowiązany wydać wyrok uniewinniający.

[1] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.).

Zgodność z ustawą zasadniczą takiego ukształtowania granic zaskarżenia oraz możliwości orzekania sądu odwoławczego w procedurze karnej może budzić wątpliwości, w szczególności w kontekście standardów wynikających z zasady demokratycznego państwa prawnego określonej w art. 2 Konstytucji, w tym wywodzonej z niej zasady zaufania obywatela do państwa, oraz z zasady prawa do sądu określonej w art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Jednocześnie, pismem z dnia 3 sierpnia 2019 r., przystąpiłem do postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie pytania prawnego Sądu Okręgowego w Szczecinie IV Wydział Karny Odwoławczy z dnia 22 maja 2019 r. (sygn. akt P 15/19), w którym Sąd zmierzał do stwierdzenia niekonstytucyjności wyżej wskazanej konstrukcji prawnej. Zaprezentowałem pogląd prawny w przeważającej części zbieżny ze stanowiskiem pytającego Sądu. Zaznaczyć należy, że w piśmie procesowym Zastępcy Prokuratora Generalnego z dnia 5 lutego 2021 roku (sygn. PK VIII T K 68.2019) złożonym w tym postępowaniu, wskazany w pytaniu prawnym problem również został dostrzeżony.

W dniu 9 lutego 2021 roku Trybunał Konstytucyjny umorzył jednak to postępowanie stwierdzając brak zaistnienia przesłanek przedmiotowej i funkcjonalnej. Wobec powyższego, rozwiązanie zasygnalizowanego problemu na drodze legislacyjnej tym bardziej nabiera istotnego znaczenia. Dlatego też przesyłam raz jeszcze kopię mojego wystąpienia i proszę uprzejmie Pana Ministra, stosownie do art.16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich[2] o rozważenie podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej i poinformowanie mnie o stanowisku zajętym w tej materii.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Załącznik:

- wystąpienie z dnia 20 stycznia 2020 roku (II.510.857.2019.PZ).

[2] T.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 627.